

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 19 maj 1998 *

I mål C-351/96,

angående en begäran i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, från franska Cour de cassation, att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Drouot assurances SA

och

Consolidated metallurgical industries (CMI industrial sites),

Protea assurance,

Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne,

angående tolkningen av artikel 21 i den ovannämnda konventionen av den 27 september 1968 (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungarikets Storbritannien och Nordirland tillträde (EGT L 304, s. 1 och — i dess ändrade lydelse — s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14) och enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26),

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Gulmann samt domarna M. Wathelet, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, referent, och L. Sevón,

generaladvokat: N. Fennelly,
justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Drouot assurances SA, genom advokaten Vincent Delaporte, Paris,
- Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne, genom advokaten Didier Le Prado, Paris,
- Frankrikes regering, genom Catherine de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och Jean-Marc Belorgey, chargé de mission, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom Jörg Pirrung, Ministerialrat, förbundsjustitieministeriet, i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom Xavier Lewis, rättstjänsten, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 13 november 1997 av: Drouot assurances SA, företrätt av Vincent Delaporte, Consolidated metallur-

gical industries (CMI industrial sites) och Protea assurance, företrädda av advokaten Jean-Christophe Balat, Paris, Frankrikes regering, företrädd av Jean-Marc Belorgey, och kommissionen, företrädd av Xavier Lewis,

och efter att den 15 januari 1998 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Cour de cassation har genom beslut av den 8 oktober 1996, som inkom till domstolen den 25 oktober samma år, i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område ställt en fråga om tolkningen av artikel 21 i den ovannämnda konventionen av den 27 september 1968 (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungarikets Storbritannien och Nordirland tillträde (EGT L 304, s. 1 och — i dess ändrade lydelse — s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14) och enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1, svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26, nedan kallad konventionen).

2 Denna fråga har uppkommit i en tvist mellan å ena sidan Drouot assurances SA (nedan kallat Drouot), ett bolag bildat enligt fransk rätt, och å andra sidan Consolidated metallurgical industries (CMI industrial sites, nedan kallat CMI), Protea assurance (nedan kallat Protea), bolag bildade enligt sydafrikansk rätt, samt groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne (nedan kallad GIE Réunion), angående bärgningskostnaderna för fartyget Sequana som sjönk i Nederländernas inre vatten den 4 augusti 1989.

3 I artikel 21 i konventionen föreskrivs följande:

”Om talan väcks vid domstolar i olika konventionsstater rörande samma sak och målen gäller samma parter, skall varje domstol utom den vid vilken talan först väckts självmant avvisa talan till förmån för den domstolen.

Den domstol som skall avvisa talan får låta handläggningen av målet vila, om den andra domstolens behörighet bestrids.”

- 4 År 1989 uppdrog CMI åt en person vid namn Velghe att ombord på Sequana transportera en last ferrokrom som tillhörde bolaget från den nederländska hamnen i Rotterdam till den franska hamnen i Garlinghem-Aire-la-Lys, som ligger vid floden Rhen. Enligt den nationella domstolen ägdes Sequana, vid tidpunkten för omständigheterna i målet, av en person vid namn Walbrecq, och fartyget befraktades av Velghe.
- 5 Vid sammanträdet informerades domstolen dock om att enligt CMI och Protea hade äganderätten till Sequana, efter Walbrecqs bortgång år 1981, övergått till Velghe, och fartyget befraktades, vid tidpunkten för omständigheterna i målet, av ett annat bolag. Drouot framhöll att det inte förfogade över några uppgifter om dessa frågor, men förklarade att enligt den praxis som tillämpas på Rhen är kaptenen ägarens legala fullmaktsinnehavare och den som ansvarar för att fartyget är sjövärdigt. Enligt CMI, Protea och Drouot var Velghe kapten på Sequana vid tidpunkten för omständigheterna i målet.
- 6 Den 4 augusti 1989 sjönk Sequana i Nederländernas inre vatten. Drouot, som hade tillhandahållit en kaskoförsäkring för fartyget, bärgade fartyget på egen bekostnad, vilket innebar att CMI:s last kunde räddas.

- 7 Den 11 och den 13 december 1990 stämde Drouot CMI, Protea, som hade tillhandahållit en försäkring för lasten, och GIE Réunion, som företrädde Protea vid sakkunnigutredningen av bärgningskostnaderna, inför Tribunal de commerce de Paris och yrkade betalning av ett belopp på 99 485,53 HFL, som av dispasschören hade fastställts som CMI:s och Proteas bidrag till det gemensamma haveriet.
- 8 Vid den franska domstolen framställde CMI och Protea emellertid en invändning om litispensens, som grundades på att de den 31 augusti 1990 vid Arrondissementsrechtbank te Rotterdam hade inlett en rättegång mot Walbrecq och Velghe i syfte att få fastställt att de inte var skyldiga att bidra till det gemensamma haveriet.
- 9 Invändningen om litispensens ogillades av Tribunal de Paris den 11 mars 1992 med motiveringen att de båda rättegångarna inte gällde samma parter, eftersom Drouot inte var part i den nederländska rättegången och Walbrecq och Velghe inte var parter i den franska rättegången. Nämnda domstol ansåg dessutom att talan i de båda rättegångarna inte rörde samma sak.
- 10 Därefter väckte CMI, Protea och GIE talan vid Cour d'appel de Paris. CMI och Protea hävdade vid denna domstol att det enda skälet till att Drouot inte var part i den nederländska rättegången var att det enligt processrättsliga regler i Konungariket Nederländerna inte var möjligt att väcka talan mot försäkringsgivare. De gjorde dessutom gällande att de två målen rörde samma sak, eftersom saken i det mål som pågick vid den nederländska domstolen omfattade saken i det mål som pågick vid den franska domstolen.
- 11 I en dom av den 29 april 1994 konstaterade Cour d'appel de Paris först att det var ostridigt att de nederländska processrättsliga reglerna begränsade möjligheten för en försäkringsgivare att närvara vid en rättegång där försäkringstagaren är inblandad. Den ansåg därefter att Drouot i själva verket närvarade i den nederländska rättegången "genom försäkringstagaren som mellanhand". Cour d'appel de Paris fann slutligen att de två rättegångarna, med hänsyn till de grunder som CMI och

Protea hade åberopat, rörde samma sak. Följaktligen godtogs invändningen om litispændens.

- 12 Det var mot denna bakgrund som Drouot överklagade nämnda dom till Cour de cassation och gjorde gällande att de två målen inte gällde samma parter.
- 13 Eftersom Cour de cassation ansåg att det överklagande som hade hänskjutits till den gav upphov till frågor om hur artikel 21 i konventionen skulle tolkas, beslutade den att förklara målet vilande och att fråga domstolen:

”om det föreligger mellanstatlig litispændens i den mening som avses i artikel 21 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, särskilt med avseende på det fristående uttrycket ’samma parter’ i denna artikel, då den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för ett sedermera havererat fartyg har väckt talan vid en domstol i en konventionsstat för att av ägaren till den last som fanns ombord och av den försäkringsgivare som har tillhandahållit en försäkring för denna last få partiell ersättning för bärgningskostnaderna, såsom utgörande bidrag till det gemensamma haveriet, medan denna ägare och denna försäkringsgivare tidigare har väckt talan mot fartygets ägare och dess befraktare vid en domstol i en annan konventionsstat, som tvärtom syftar till att få fastställt att de inte är skyldiga att bidra till det gemensamma haveriet, när den domstol vid vilken talan sist har väckts, för att avvisa talan — trots hindret härför som består i att det inte finns någon formell identitet mellan parterna i de två rättegångarna — anför att den processrättsliga lagstiftning som är tillämplig vid den domstol vid vilken talan först har väckts ’begränsar en försäkringsgivares möjligheter att närvara i den tvist där försäkringstagaren är inblandad’ och att den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring till följd av detta faktiskt även närvarar genom den eller de försäkringstagare som deltar i den först inledda rättegången”.

- 14 Genom denna fråga önskar den nationella domstolen i huvudsak få veta om artikel 21 i konventionen är tillämplig på fallet med de båda målen om bidrag till det gemensamma haveriet, när det ena målet gäller mellan å ena sidan den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för ett fartyg som sedermera har sjunkit och å andra sidan ägaren till den last som fanns ombord vid tidpunkten för haveriet samt den försäkringsgivare som har tillhandahållit en försäkring för denna last, och det andra målet gäller mellan å ena sidan de två senare och å andra sidan fartygets ägare och dess befraktare.

- 15 Eftersom parterna i de båda målen inte framstår som identiska, skall det undersökas huruvida den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för fartyget, i ett sådant fall som är aktuellt i målet vid den nationella domstolen, skall likställas med försäkringstagaren vid tillämpningen av uttrycket "samma parter" i artikel 21 i konventionen.
- 16 Enligt en fast rättspraxis skall de uttryck som i artikel 21 i konventionen används för att fastställa om det rör sig om ett fall av litispendens betraktas som fristående (dom av den 6 december 1994 i mål C-406/92, Tetry, REG 1994, s. I-5439, punkt 30).
- 17 I domen i det ovannämnda målet Tetry, punkt 32, har domstolen dessutom understrukit att artikel 21 i konventionen, jämte artikel 22 om mål som har samband med varandra, förekommer i avsnitt 8 i avdelning II i konventionen, som har till syfte att, för en riktig rättskipning inom gemenskapen, undvika parallella förfaranden som pågår vid domstolar i olika konventionsstater och de motsägelser som detta skulle kunna leda till. Dessa bestämmelser har således till syfte att i största möjliga mån förhindra att det uppstår en sådan situation som avses i artikel 27.3, det vill säga att en dom inte erkänns om den är oförenlig med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den stat där domen görs gällande.
- 18 I samma dom, punkt 33, ansåg domstolen att artikel 21, med hänsyn till sin lydelse och sitt syfte, som det har redogjorts för ovan, skall förstås på så sätt att det krävs att parterna i de båda förfarandena är identiska för att det forum vid vilket talan sist har väckts skall vara skyldigt att avvisa talan.
- 19 Det är säkert riktigt att en försäkringsgivares och en försäkringstagares intressen, med avseende på saken i de båda målen, kan vara så till den grad identiska att en dom som meddelas mot den ena skall anses som lagakraftvunnen i förhållande till den andra av dem. Detta skulle bland annat vara fallet när en försäkringsgivare, med stöd av sin substitutionsrätt, väcker eller bevakar en talan i försäkringstagarens namn utan att den senare kan påverka förfarandets gång. I en sådan situation måste försäkringsgivaren och försäkringstagaren anses utgöra en och samma part vid tillämpningen av artikel 21 i konventionen.

- 20 Tillämpningen av artikel 21 i konventionen får emellertid inte leda till att försäkringsgivaren och försäkringstagaren, för det fall de har skilda intressen, fräntas möjligheten att inför rätta göra gällande sina respektive intressen gentemot övriga berörda parter.
- 21 Vid sammanträdet i förevarande mål klargjorde CMI och Protea att de i det nederländska målet önskar att det skall fastställas att Velghe är fullt ansvarig för Sequanas haveri. Drouot anser emellertid att det inte kan hållas ansvarigt för dess försäkringstagares fel, eftersom det endast har tillhandahållit en kaskoförsäkring för fartyget. Drouot skulle således inte ha något intresse i det nederländska målet.
- 22 Det framstår för övrigt, i den franska rättegången, som om Drouot inte har agerat i egenskap av företrädare för dess försäkringstagare utan såsom direkt medverkande vid bärgningen av Sequana.
- 23 Det förefaller således inte som om de intressen som den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för fartyget har, å ena sidan, och de intressen som försäkringstagarna, fartygets ägare och dess befraktare har, å andra sidan, kan anses vara identiska och oskiljaktiga. Det tillkommer emellertid den nationella domstolen att avgöra om så faktiskt är fallet.
- 24 Under dessa förhållanden saknar det betydelse, för avgörandet av målet, huruvida det eventuellt finns en sådan nationell processrättslig regel som anges i tolkningsfrågan.
- 25 Den fråga som har ställts skall därför besvaras så, att artikel 21 i konventionen inte är tillämplig i fråga om två mål om bidrag till det gemensamma haveriet, när det ena målet gäller mellan å ena sidan den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för ett fartyg som sedermera har sjunkit och å andra sidan ägaren till den last som fanns ombord vid tidpunkten för haveriet samt den försäkringsgivare som har tillhandahållit en försäkring för denna last, och det andra målet

gäller mellan å ena sidan de två senare och å andra sidan fartygets ägare och dess befraktare, såvida det inte visas att de intressen som den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för fartyget har, å ena sidan, och de intressen som försäkringstagarna, fartygets ägare och dess befraktare har, å andra sidan, med avseende på saken i de båda målen, är identiska och oskiljaktiga.

Rättegångskostnader

- 26 De kostnader som har förorsakats den franska och den tyska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 8 oktober 1996 har ställts av franska Cour de cassation — följande dom:

Artikel 21 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungarikets Storbritannien och Nordirland tillträde och enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde, är inte tillämplig i fråga om två mål om bidrag till det gemensamma haveriet, när det ena målet gäller mellan å ena sidan den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för ett fartyg som sedermera har sjunkit och å andra sidan ägaren till den last som fanns ombord vid tidpunkten för haveriet samt den försäkringsgivare som har tillhandahållit en försäkring för denna

last, och det andra målet gäller mellan å ena sidan de två senare och å andra sidan fartygets ägare och dess befraktare, såvida det inte visas att de intressen som den försäkringsgivare som har tillhandahållit en kaskoförsäkring för fartyget har, å ena sidan, och de intressen som försäkringstagarna, fartygets ägare och dess befraktare har, å andra sidan, med avseende på saken i de båda målen, är identiska och oskiljaktiga.

Gulmann

Wathelet

Moitinho de Almeida

Edward

Sevón

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 19 maj 1998.

R. Grass

C. Gulmann

Justitiesekreterare

Ordförande på femte avdelningen